

Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Toplumsallaşma Fırsatı Faktörüne Bağlı Futbol Müsabakalarına Katılım Kararları*

Murat ATASOY¹, Zafer ÇİMEN²

Geliş Tarihi: 21.09.2016

Kabul Ediliş Tarihi: 16.10.2016

ÖZ

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin futbol müsabakalarına katılım kararlarını etkileyen faktörleri belirleyerek, bu faktörlerin bazı değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı belirlemek amacıyla desenlenmiştir. Tarama modelindeki bu çalışmada “Kişisel Bilgi Formu” ve “Seyirci Katılım Karar Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmaya altı farklı üniversitede beden eğitimi ve spor yüksekokullarından 1009 öğrenci katılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, t testi, tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) ve Tukey testi kullanılmıştır. Araştırmada bulgularına göre katılımcıların futbol müsabakalarına katılım kararlarında tutulan takım, programın uygunluğu ve müsabakanın cazibesi boyutlarının “oldukça” etkili olduğu; fiziksel çevre, rakip takım ve toplumsallaşma fırsatı boyutlarının “biraz” etkili olduğu; cinsiyet, bölüm değişkenleri anlamlı bir farklılık göstermezken, tutulan takım ve futbola olan ilgi düzeylerine anlamlı şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Sonuç olarak taraftarı olunan takımın başarıları ve karşılaştığı rakipler bireylerin seyirci olarak katılımlarını etkileyen en önemli faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Bireylerin toplumsallaşma çabası da göz ardı edilemeyecek kadar etkili bir faktör olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Taraftar, seyirci, beden eğitimi ve spor, futbol, öğrenci.

Physical Education Sports College Students of Socialization Opportunities Factors Related to Participation in Football Competition Decisions

ABSTRACT

This study to determine the factors affecting the Physical Education and Sports Higher School students' decisions to attend football matches and to find out whether these decisions differ in terms of some variables. "Scale of Spectators' Decision to Attend" and "Personal Data Form" were utilized to collect the data. Participants included 1009 students from 6 different universities. In this study, arithmetic mean, standard deviation, t test, One-Way ANOVA and Tukey test were used. According to the findings, participants'

* Bu çalışma doktora tezinden uyarlanmıştır.

¹ Bu çalışma 4. ULEAD Uluslararası Spor Bilimleri Araştırma Kongresi (10-13 Eylül 2015, Çanakkale Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Çanakkale) sunulan poster bildiriden uyarlanmıştır.

¹ Yrd.Doç.Dr., Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kırşehir, matasoy@ahievran.edu.tr

² Doç.Dr., Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, zcimen@gmail.com

decision involvement in the football competition; football fans, the program's eligibility and competition's attraction "fairly" to be effective, physical environment, socialization opportunities and opposing team "a little" to be effective; Football fans and level of interest in football shown significantly differences while gender and department variables shown no significant difference. As a result the team's success and competitors are emerging as the most important factors affecting individuals participation as audience.

Keywords: Fan, spectator, physical education, football, student.

GİRİŞ

Spor, ferdin tabii çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren belirli kurallar altında araçlı ve araçsız, ferdi veya toplu olarak serbest zaman kapsamı içinde veya tam zamanı alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur. Dolayısıyla, toplum yaşamına çok değişik yollardan giren spor, bireyleri doğrudan ya da dolaylı olarak kendisine bağımlı kılmış ve her zaman toplumun ilgisini canlı tutmayı başarmıştır (Kılıçgil 1998). Günümüzde toplumların, diğer toplumlarla aralarındaki barış, sevgi ve kardeşlik ilişkilerini yaşama geçirmede spor olgusu, önemli bir işlev görmektedir. Futbol ise belli kitleler için tıpkı kumar, içki ve ilaç bağımlılığı gibi vazgeçilmez bir dürtü haline gelmiştir (Yetim 2000).

Futbol, İngilizce'de foot (ayak) ve ball (top) kelimelerinden adını alan "ayak topu" olarak adlandırılan bir takım oyunudur. Futbol oyunu, karakterli bir organizasyon biçimidir. Bir kaleci olmak üzere, on birer kişilik iki takım arasında oynanan, küre biçimindeki özel bir topun; eller ve kollar kullanılmadan (kaleciler hariç), ayak, kafa ve vücudun diğer bölümleriyle vurulup rakip kale çizgisinden içeriye geçirilerek sayı (gol) yapılmasına dayalı bir oyun olan futbol, çağımızın en sevilen spor dalı olarak kabul edilmektedir (Apaydın 2000; Wahl 2005).

Futbol, günümüzde sadece var olan statükonun korunmasına katkı sağlamamakta aynı zamanda yeni dönemin ekonomik değerlerinin geniş kitlelere ulaştırılması ve benimsetilmesinde de etkili bir ajan konumunda bulunmaktadır. Halkın oyunu olarak ortaya çıkan futbol, zaman içinde kabuk değiştirmeye başlamış ve günümüzde endüstriyel futbol adı altında bir iş organizasyonuna dönüşmüştür. Futbolun 1980'li yıllarda ön plana geçmesinde dünyada yaşanan ekonomik gelişmelerle, bu gelişmeleri sağlayan ideolojik yapı ile futbol arasındaki birliktelik etkili olmuştur. (Talismciler 2010; Hürkan 2000; İnal 2008; Talimciler 2008). Futbol, küreselleşmenin son evresidir. Futbol imparatorluğu tartışmasız en evrensel imparatorluktur. Otoritesi çok daha eksiksiz ve sağlamdır, çünkü barışçıldır. "Futbol, küreselleşmenin; demokrasiden, piyasa ekonomisinden ya da internetten kesinlikle çok daha fazla ilk örneğidir" (Talismciler 2008).

Tüm spor müsabakalarında özelliklerde futbol gibi geniş kitlelere hitap eden branşlarda seyirci kavramı gerek bir topluluk olma açısından gerekse takımları motive etme açısından önemli bir olgudur. (Wahl A. 2005). Sosyolojik açıdan

bakıldığında seyirci: teşkilatsız topluluklar, toplantı devamlılığı kısa olan ve gerçek bütünlüğü bulunmayan sosyal gruplar olarak ifade edilir (Erkal 1998). Bir karşılaşmayı, yarışmayı izleyen kişiye de "seyirci" denir. Kalabalığın büyüklüğü, yoğunluğu, seyircilerin durduğu yer, oturarak ve ayakta seyretmek, birlikte söylenen şarkı ve türküler, kalabalığın gürültüsü, gibi çeşitli sebepler seyirci davranışlarını etkilemektedir (Dpt 1990).

Futbol seyircisini sosyolojik açıdan incelediğimizde "Geçici teşkilatsız insan birikimi" şeklinde ifade edilmektedir. Bu birikim ne cemiyettir, ne cemaattir, ne de menfaat birliğidir. Onlar geçici teşkilatsız bir topluluktan ibarettirler. Yani böyle bir topluluk, muayyen bir maksat ve sebeple veya sebepsiz olarak bir araya gelerek bir süre sonra dağılırlar (Taşğın 2000). Ancak siyaset bilimcileri futbol seyircisini menfaat birlikleri içerisinde düşünmüşlerdir. Menfaat grupları "birlikleri; muayyen gayeleri tahakkuk ettirmek için meydana gelen gruplardır". Yani organize olmuş gruplardır, bunlar baskı ve menfaat gruplarıdır (Daver 1993).

Futbolda taraftarlık ise bir diğer önemli olgudur. Taraftarlar spor kulüplerinin faaliyetlerini maddî ve manevî destekleyen, kulübün hizmetlerini belirli bir ücret ödeyerek satın alan, her türlü zorluğa rağmen takımına destek olmak için yurt içi ve yurt dışı deplasmanlara giden kulübün esas pazarını oluşturan halk kitesidir (Genç 1998).

Futbol takımı taraftarlığını psikolojik ve sosyal nedenlerden ortaya çıktığı söylenebilir. Her toplumda bireylerin çeşitli gereksinimleri vardır. Bireyler bunları dürtü ve güdülerile davranışlara dönüştürürler ve bir ihtiyaçtan doğan doyuma ulaşırlar. İşte takım taraftarlığının temelinde bu yatmaktadır (Moralı 1998).

Ülkemiz için pek geçerli olmasa da taraftarlık tercihini belirleyen ana etmen bölgeciliktir. Bir bölgede yaşayan insanlar o bölgenin futbol takımını desteklemektedirler. "Oysa Türkiye'de, basının ulusal gazete-yerel gazete ayrımı gibi bir ulusal takım ve yerel takım ayrımı vardır". Bu sebepten dolayı Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş takımları Türkiye'de en çok taraftarı olan takımlardandır. Çünkü Türkiye'nin her bölgesinde taraftarları mevcuttur (Doğan 1999).

Taraftar, entelektüel son derece farklı, köken, eğitim, sosyo-ekonomik grup ve değişik mesleklere ait insanlardan oluşurken, futbolun ortak paydası içinde bir araya gelebilmektir. Eğer aynı şeyleri düşünebiliyorlarsa, aynı takımın taraftarıysa, birbirlerine arka çıkıp desteklemektedirler. Eğer farklı düşünüp desteklerlerse kavga ederler hatta yaralayıp öldürebilirler. Bu durum fanatikliğin bir göstergesidir (Boralıoğlu 2001).

Şiddet; bir hareketin bir kuvvetin veya gücün değerlendirilmesi, sert hareket etmek, sert davranmak, kaba kuvvete başvurmak şeklinde tanımlanmıştır. Şiddet, şiddet eğilimli kişiliklerin gelişiminde rol oynayan etkenlerin harekete geçmesi olarak da tanımlanabilir. Yapılan araştırmalarda, şiddeti besleyen en önemli faktörleri üç noktada toplanmaktadır. Bunlardan birincisi aile ve çevre, ikincisi

eğitim seviyesi ve üçüncüsü ve belki de en önemlisi medyadır (Ayan 1999; Ayan 2006).

Spor bedeninin dengeli, estetik görümlü ve sağlıklı olması için yapılan bedende organik ve fizyolojik değişiklikler oluşturan hareketler toplamı olarak da tanımlanmıştır (Çağlayanlar R. 2007). Spor etkinliklerine taraftar katılımını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörleri şöyle sıralayabiliriz: Taraftar isteklendirme faktörleri, oyun çekiciliği, ekonomik faktörler, yarışmacı faktörler, demografik faktörler, stadyum faktörleri toplumdaki spora verilen değer, spora olan bağlılık, ve taraftar kimlikleri (Shank 2001). Bu faktörlere ek olarak Yetim (2005) spora iştirak etmek (katılımcı, izleyici veya taraftar olarak), bireylerin geniş kapsamlı sosyal işlere ve aktivitelere katılmalarını sağlayacak biçimde düşünmelerini ve hareket etmelerini sağlamanın yanı sıra, sporun, insanlara bir kişisel ve sosyal kimlik hissi ve grup üyeliği duygusu vererek onları bir araya getirmekte olduğunu ve bu yollar sporun, kişinin sosyalleşmesinde önemli bir rol oynadığına dikkat çekilmektedir.

Büyük takımların (Beşiktaş, Galatasaray, Fenerbahçe) taraftarı olan muhaliflerin girişimleri, futbolun endüstrileşmesine karşı yarattıkları direniş yok olduğu söylenen muhalif hareketlerin her alanda kendisini yeniden var edecek güce sahip olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Bunun yanında egemen iktidarın belirleyiciliğinde olan bir alanda politika yapmak da risklidir, kitle kültürü alanında iktidarın gücü altında ezilip kullanılan bir piyona dönüşme riski göz ardı edilmemesi gereken bir gerçekliktir. Futbolun, bu anlamda, yerellerden başlayarak endüstriyelendirilmesine karşı, toplumsallaşmanın ve muhalefetin bir aracı olarak kullanılmasının olanakları üzerinde durmak, büyük takımlar üzerinden politika üretmekten daha gerçekçi bir sürece işaret edebilir (Atılım 2008)

Yukarıdaki bilgiler ışığında seyircilerin spor etkinliklerine katılım kararlarını etkileyen değişkenlerin belirlenmesi, spor yöneticileri için hayati önem taşıyan, zorunlu bir çabadır (Zhang 1995; Trenberth 2007).

Çünkü spor seyircilerinin maçlara katılım kararlarını etkileyen değişkenlerin anlaşılması, profesyonel kulüplerin uygulayacağı tüm stratejik spor pazarlaması süreçlerinin temelini oluşturur (Hank 1999)

Dolayısıyla spor, seyircilerinin spor müsabakalarına katılım kararını etkileyen değişkenlerin belirlenmesi ve oluşturulup, uygulanacak stratejilerle seyirci sayılarının artırılmasına yönelik çalışmalara öncelik verilmesi gerekmektedir.

Bu sebeple seyirciler spor endüstrisinin önemli bir ögesidir. Bu nedenle seyircilerin spor müsabakalarına katılım kararlarını etkileyen bütün faktörlerin bilinmesi gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin futbol müsabakalarına katılım kararlarını etkileyen faktörlerin analizini yapmak ve çözüm önerileri ortaya koyma adına önem arz etmektedir. Ortaya çıkan sonuçlar spor bilimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinin futbol müsabakalarına katılım kararlarını etkileyen faktörlerin analizini amaçlayan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Karasar, 2005). Araştırma, tarama modeli kapsamında yer alan literatür tarama ve veri toplama araçları kullanılarak yürütülmüştür.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2012–2013 eğitim-öğretim yılında Türkiye’deki 65 üniversitenin beden eğitimi ve spor yüksekokullarında beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük eğitimi ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu hedef evreni oluşturmaktadır. Ancak bu çalışmada ulaşılabılır evren kullanılmıştır. Bu bağlamda araştırmacının verileri toplamada araştırmacı ile işbirliği içinde olabilecek akademisyenlerin bulunduğu 6 üniversite ulaşılabılır evreni oluşturmaktadır. Ancak hedef evrene ulaşılabılır mümkün olamayacağından dolayı bu çalışmada ulaşılabılır evren kullanılmıştır. Ulaşılabılır evren, araştırmacının gerçekçi seçimini, ulaşılabılır olanı ifade etmektedir (Büyüköztürk ve ark., 2012).

Bu yöntem aracılığıyla 6 üniversitedeki (19 Mayıs Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mersin Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi) 1009 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Örneklem grubunda yer alan öğrencilere ait demografik özellikler aşağıdaki tablolar ile verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Üniversitelere Göre Dağılımı

	Değişkenler	f	%
	Gaziantep Üniversitesi	165	16,4
	Mersin Üniversitesi	155	15,4
	İstanbul Teknik Üniversitesi	183	18,1
	Fırat Üniversitesi	152	15,1
	Karadeniz Teknik Üniversitesi	173	17,1
	19 Mayıs Üniversitesi	181	17,9
	Toplam	1009	100
Cinsiyet	Kadın	370	36,7
	Erkek	639	63,3
	Toplam	1009	100
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	444	44,0
	Antrenörlük Eğitimi	365	36,2
	Spor Yöneticiliği	200	19,8
	Toplam	1009	100

Takım	Fenerbahçe	289	28,6
	Galatasaray	440	43,6
	Beşiktaş	147	14,6
	Trabzonspor	66	6,5
	Takım tutmuyorum	67	6,6
	Toplam	1009	100
Yaş	17-20	277	27,5
	21-25	644	63,8
	26+	88	8,7
	Toplam	1009	100

Veri Toplama Aracı

Bu başlık altında veri toplama aracı ve uygulanması sürecinde yapılan çalışmalara değinilmiştir. Araştırmancının verileri “Seyirci Katılım Karar Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” aracılığı ile elde edilmiştir.

Araştırmancının bağımsız değişkenlerine ilişkin veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile elde edilmiştir. Kişisel bilgi formu ile cinsiyet, yaş, öğrenim görülen bölüm, tuttuğu takım ve futbola ilgi düzeyi değişkenleri ile ilgili bilgiler toplanmıştır.

Araştırmada kullanılan “Seyirci Katılım Kararı Ölçeği” Gencer ve Aycan (2008) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek altı boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; Fiziksel Çevre (FÇ), Rakip Takım (RT), Tutulan (Taraftarı Olunan) Takım (TT), Programın Uygunluğu (PU), Maçın cazibesi (MC) ve Toplumsallaşma Fırsatı (TF) şeklindedir. 24 ifadeden oluşan ölçek maddelerinin değerlendirilmesi 5’li likert tipindedir (5= “tamamen”, 4=”oldukça”, 3= “biraz”, 2=”çok az”, 1=”hiç”). Gencer ve Aycan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını Türkcell Süper Lig ve Türk Telekom Lig A’daki maçları seyreden 16 kız ve 251 erkek futbol seyircisi üzerinde gerçekleştirmişlerdir. Ölçeğin geçerlilik analizinde Kaiser-Mayer-Olkin örnekleme yeterlilik kat sayısının .874 olarak bulunması, örneklemin faktör analizi için yeterli olduğunu göstermiştir. Barlett Testi 3805.764 (p=.000) bulunarak, faktör analizinin değişkenlere uygulanabilirliği uygun bulunmuştur. Varimax rotasyon yöntemi kullanılarak yapılan temel bileşenler faktör analizi sonucunda öz değeri 1’den büyük 6 faktör elde edilmiştir (özdeğerler sırasıyla, 8,50-2,37-1,93-1,48-,1,37-1,12). Bu altı faktörün, toplam varyansın %69,91’ini açıkladığı görülmüştür. Güvenilirlik çalışmasında ise Cronbach alfa değerleri fiziksel çevre boyutu için .91, rakip takım alt boyutu için .92, tuttuğu takım alt boyutu için .85, programın uygunluğu alt boyutu için .82, müsabakanın cazibesi alt boyutu için .76 ve toplumsallaşma fırsatı alt boyutu için .72 bulunmuştur.(Aycan 2008)

Verilerin Analizi

Çalışmanın bu bölümünde alt problemler ve alt problemlerin test edilmesine ilişkin istatistiksel testler yer almaktadır. Alt problemlerin incelenmesi alt boyutlar düzeyinde yapılan karşılaştırmaları içermektedir.

Bu çalışmada ilk olarak Kolmogorov-Smirnov testi ile verilerin normal dağılıma uyup uymadığı incelenmiştir. Ölçekte yer alan maddelerin normal dağılıma sahip olduğu durumlarda iki grubun karşılaştırılmasında bağımsız değişkenler için t testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Eğer varyans analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuşsa hangi grupların birbirinden farklı olduğunun tespit edilmesi için çoklu karşılaştırma (multiple comparisons) testlerinden Tukey testi uygulanmış ve test sonucu tablolarda fark sütununda verilmiştir. Grupların karşılaştırılmasına ilişkin testlerde varyans homojenliği varsayımı Levene testi ile incelenmiş ve hangi test istatistiğinin dikkate alınacağına karar verilmiştir.

Çalışmada analizler için elde edilen sonuçlar 0.05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır. Çalışmada yer alan analizler için IBM SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcıların Toplumsallaşma Fırsatı Faktörüne Bağlı Futbol Müsabakalarına Katılım Kararlarının Cinsiyete Göre Durumu

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	T	p	Fark
Kadın	370	3,45	0,92	1007	2,320	,021	Yok
Erkek	639	3,33	0,79				

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların toplumsallaşma fırsatı faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararlarının cinsiyete göre değişmediği ($t_{(1007)}=2,320, p>.05$) görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Toplumsallaşma Fırsatı Faktörüne Bağlı Futbol Müsabakalarına Katılım Kararlarının Okunan Bölüme İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	n	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	KT.	sd	KO	f	p	Fark
Bölümler	1	444	3,44	,82	G.ararası	3,760	2	1,880		
	2	365	3,34	,84	G.içi	704,177	1006	,700	2,686	,069
	3	200	3,28	,86	Toplam	707,937	1008			

*(1)Beden Eğitimi Öğretmenliği, (2)Antrenörlük Eğitimi, (3)Spor Yöneticiliği

Tablo 3'de görüldüğü gibi katılımcıların toplumsallaşma fırsatı faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları okunan bölüme göre değişmemektedir [$F_{(2-1006)}=2,686; p>0.05$]. Bu sonuca göre beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin toplumsallaşma faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları ile okudukları bölümler arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 4. Katılımcıların Toplumsallaşma fırsatı Faktörüne Bağlı Futbol Müsabakalarına Katılım Kararı Faktörlerinin Tutukları Takıma İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	n	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	KT.	sd	KO	f	p	Fark
Takımlar	FB	289	3,38	,84	G.ararası	2,972	4	,743	1,058	,376
	GS	440	3,39	,83	G.içi	704,965	1004	,702		
	BJK	147	3,42	,88	Toplam	707,937	1008			
	TS	66	3,20	,68						
Takımın Yok	67	3,28	,95							

Tablo 4’de görüldüğü gibi katılımcıların toplumsallaşma fırsatı faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları tutulan takıma göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(4-1004)} = 1.058$; $p > 0.05$].

Tablo 5. Katılımcıların Toplumsallaşma Fırsatı Faktörüne Bağlı Futbol Müsabakalarına Katılım Kararlarının Yaşlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	n	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	KT.	sd	KO	f	p	Fark
Yaş	17-20	277	3,45	,81	G.ararası	2,543	2	1,272	1,814	,164
	21-25	644	3,33	,84	G.içi	705,394	1006	,701		
	26+	88	3,41	,87	Toplam	707,937	1008			

Tablo 5’de görüldüğü gibi katılımcıların toplumsallaşma fırsatı faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları yaşlarına göre değişmemektedir [$F_{(2-1006)} = 1.814$; $p > 0.05$]. Bu sonuca göre beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin toplumsallaşma faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları ile yaşları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 6. Katılımcıların Toplumsallaşma Fırsatı Faktörüne Bağlı Futbol Müsabakalarına Katılım Kararlarının Futbola olan ilgilerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	n	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	KT.	sd	KO	f	p	Fark
Futbola olan ilgi Düzeyi	1	133	3,32	,86	G.ararası	1,495	2	,748	1,065	,345
	2	215	3,32	,82	G.içi	706,442	1006	,702		
	3	661	3,40	,84	Toplam	707,937	1008			

Gruplar: (1)Lisanslı oynuyorum, (2) Lisanslı oynadım, (3) Futbol taraftarıyım

Tablo 6’da görüldüğü gibi katılımcıların toplumsallaşma fırsatı faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları futbola olan ilgilerine göre değişmemektedir [$F_{(2-1006)} = 1.065$; $p > 0.05$]. Bu sonuca göre beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin toplumsallaşma faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları ile futbola olan ilgileri arasında anlamlı bir fark yoktur.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin futbol müsabakalarına katılım kararlarının incelendiği bu çalışmada, cinsiyet değişkenine göre katılım kararlarının değişmediği tespit edilmiştir (Tablo 2; $p>.05$). Shank (1999) yaptığı çalışmada cinsiyetin seyircilerin spora katılımları üzerinde belirgin etkilere sahip olduğunu betimlemiştir. Bu sonuç ile araştırma bulgusunun desteklenmediği söylenebilir. Avrupa ülkeleri arasında erkeklere oranla, bayanların en düşük işe katılma oranına sahip olduğu ülkeler arasında yer aldığımız bilinmektedir. Bunu erkeklerle bayanların spora katılma oranları içinde söyleyebiliriz. Bunun birçok ekonomik ve kültürel sebebi bulunmakla birlikte, ülkemizde bayan takımlarının azlığı ve erkek takımlarına göre gereken ilgiden uzak oluşu ve büyük ölçüde eşit olmayan kaynak dağılımı çok dikkat çekicidir (Konter 2006).

Ancak araştırma kapsamında bayan ve erkek katılımcılar arasında seyirci katılım kararı faktörleri arasında cinsiyete göre farklılık bulunmaması örneklem grubunun tamamının spor eğitimi almasına bağlanabilir. Öte yandan, cinsiyetleri; kişisel, durumsal ve zaman faktörlerinden etkilenen bir sosyal dinamik içinde görmek ve bunları sadece biyolojik temelde değerlendirmemek gerekir. Spor ile egzersiz psikolojisi ve sosyolojisi disiplinlerinde cinsiyet dinamiği son zamanlarda sıklıkla ele alınan konular arasındadır (Gill 2000). Fakat ülkemizde spora katılım ve cinsiyet ile ilgili araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir.

Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin futbol müsabakalarına katılım kararı faktörleri okunan bölüm değişkenine göre değişmemektedir (Tablo 3). Bu bağlamda beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin okudukları bölümün ve alınan eğitimin seyirci katılım kararlarını etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın bu sonucunun örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin spor eğitimi alan homejen bir grup olmasından kaynaklanmış olabilir. Literatür incelendiğinde araştırmanın bu sonucunun karşılaştırılabileceği çalışma verilerine rastlanmamıştır. Ancak spora katılımı etkileyen dışsal faktörler olarak sıralanan kültür yapısı, sosyal sınıf, meslek grupları, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, yaşanan çevre yapısı gibi etmenlerinde spora katılım kararları üzerinde önemli etkilerinin olduğu araştırma sonuçları ile bildirilmektedir. (Solomon 1999; Arıkan 1998; Mullin 1993).

Çalışmamızda beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin toplumsallaşma faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları ile yaşları arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan Fallahi ve ark. (2011) yapmış oldukları çalışmada 21 yaş altı seyircilerin diğer yaş gruplarına göre müsabakaya daha çok önem verdiklerini ortaya koymuşlardır.

Çalışma grubunun tuttuğu takım faktöründe göre futbol müsabakalarına katılım kararlarına bakıldığında ise, Galatasaray takımını tutanlar ile takım tutmayanlar arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4, $p<.05$). Galatasaray takımını tutanlar tuttuğu takım faktörlerini takım tutmayanlara göre daha çok

önemsemektedirler

Çalışmamızda katılımcıların toplumsallaşma fırsatı faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları futbola olan ilgilerine göre değişmediği, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin toplumsallaşma faktörüne bağlı futbol müsabakalarına katılım kararları ile futbola olan ilgileri arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak çalışmamızda bireylerin futbol müsabakalarına katılımını etkileyen faktörler verilmeye çalışılmış, bu faktörler bilimsel araştırmalarla desteklenmiştir. Çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgular spor müsabakalarına katılımı etkileyen farklı faktörlerin de incelenmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır. İleride yapılacak çalışmalar için katkıda bulunacağını düşündüğümüz öneriler sırasıyla; bu araştırmanın daha geniş örneklerle, takım bazında gerçekleştirilmesi, pazarlama stratejilerinin etkinliği açısından önemli katkılar sağlayabilir. Bunun yanı sıra stadyuma giden taraftarların aileleri ile birlikte müsabakalara gitmemelerinin sebepleri nitel araştırma yöntemleri ile derinlemesine incelenerek ortaya çıkarılmalıdır. Müsabakalara katılım kararını etkileyen faktörlerin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı farklı seyirci gurupları üzerinde araştırılması pazarlama stratejilerinin etkinliği açısından önemli katkılar sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Apaydın A. (2000) Futbola giriş, Akmat Akınoğlu Matbaacılık: Bursa.
- Anıkan R, Odabaşı Y. (1998) Tüketici davranışları ve tüketici bilinci, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Yayınları Fak. Yayın no: 321: Eskişehir, s.80.
- Ayan D. (1999) Aşırı taraftarlık etik bir sorun mudur?, Düşünen Siyaset (Futbol Özel Sayısı), Sayı:2. s. 59-67.
- Ayan S. (2006) Şiddet ve fanatizm, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 7, Sayı 2,s.199-200.
- Aycan A ., Gencer T. (2008) “Seyircilerin profesyonel futbol müsabakalarına katılım kararını etkileyen değişkenler üzerine bir inceleme.” Ege Akademik Bakış, 8 (2).
- Boralıoğlu G. (2001) “Futbolsuz alanda mahrumiyet pozisyonu”, Takımdan Ayrı Düz Koşu, 2.Baskı, Der.: T.Bora, İletişim Yayınları: İstanbul.
- Büyüköztürk Ş. (2012) Kılıç ÇE. Akgün EÖ, Karadeniz Ş. ve Demirel F. Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi: Ankara, Şubat, S.178.
- Çağlayanlar R. (2007) ‘Spor hukuku’ Asil Yayınları: Ankara; S:12
- Daver B. (1993) Siyaset bilimine giriş, Siyasal Kitabevi, 5.Baskı: Ankara.
- Doğan İ. (1999) Türk futbolunda potansiyel istanbul ruhu ve şiddet, Düşünen Siyaset (Futbol Özel Sayısı), Sayı: 2, s.73-8.
- Dpt. (1990) Türk sporu niçin uluslararası sporun gerisinde kalmıştır. Araştırma Modeli), 1. Basım, Devlet Planlama Teşkilatı; Ankara, 1990.
- Erkal M. Güven, Ö, Ayan, D. (1998) Sosyolojik Açından Spor, Der Yayınları; İstanbul, 3. Basım.
- Fallahi, A., Asadi, H. and Khabiri, M., (2011). The comparison of the importance of the factors affectin spectators’ Attendance in Football Matches in Iranian Professional League Within Age Groups. World Journal of Sport Sciences, [http://www.idosi.org/wjss/4\(2\)11/11.pdf](http://www.idosi.org/wjss/4(2)11/11.pdf)

- Genç DA. (1998) Spor hukuku, 1.Baskı, Alfa Yayınları: Ankara.
- Gill DL. (2000) *Psychological Dynamics of Exercise and Sport*. Second Edition. Illinois: Human Kinetics.
- Hank MD. (1999) "Sport marketing: a strategic perspective". Prentice Hall: New Jersey. http://www.atilim.org/haberler/2008/05/17/Turnuva__Denizler__anisina_saygi_durusuyla_basladi.html (Erişim: 29.04.2008)
- Hürkan S. (2000) *Yıkılmayan imparatorluk futbol*, Ümit Yayıncılık: Ankara, 2000, s.39-48.
- İnal R. (2008) *Küreselleşme ve spor küreselleşmenin spora etkileri*, Evrensel Basın Yayın; İstanbul, s.30.
- Karasar N. (2005) *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım: 15. Baskı: Ankara, 2005 s.77.
- Kılıçgil E. (1998) *Sosyal çevre-spor ilişkileri*, Bağırğan Yayınevi: Ankara, s.9-67.
- Konter E. (2006) *Spor psikolojisi el kitabı*. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Moralı S, Acar MF. (1998) *Futbol'da şiddetin toplumbilimsel boyutları*, *Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi*, s.22-26.
- Mullin JB, Hardy S, ve Sutton AW. (1993) *Sport marketing*, Human Kinetics Publishers, s.3-7.
- Shank MD. (1999) "Sport marketing: a strategic perspective". Prentice Hall New Jersey.
- Shank MD. (2001) *Sports marketing: A strategic perspective*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Solomon M, Banassy G ve Skegaard S. (1999) *Consumer behavior a european perspective*, Prentice Hall Europe, s. 65.
- Talimciler A. (2008) *Futbol iş: Endüstriyel futbol İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı 26 Kış-Bahar, s.89-114.
- Talimciler A. (2010) *Sporun sosyolojisi sosyolojinin sporu*, Bağlam Yayıncılık: İstanbul, s.100-107.
- Taşğın Ö. (2000) *Fenerbahçe futbol seyircisinin sosyo-ekonomik profili*, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi; Konya, 2000.
- Trenberth L, and Garland R. (2007) "Sport and consumer buying behavior". Beech and Chadwick (eds). *The Marketing of Sport*, Prentice Hall, Harlow.
- Wahl A. (2005) *Ayak topu, Yapı Kredi Yayınları Genel Kültür Dizisi: İstanbul*, 2005, s15-18.
- Yetim A. (2005) "Sosyoloji ve spor" *Morpa Kültür Yayınları İstanbul*.
- Yetim A. (2000) *Sosyoloji ve spor*, Topkar Matbaacılık: Ankara.
- Zhang JJ, Pease, D.G., Hui, S.C., Michaud, T.J. (1995) "Variables affecting the spectator decision to attend NBA games". *Sport Marketing Quarterly*, 4 (4): s.29-39.

SUMMARY

Sport can be done individually or collectively; with or without equipment by following certain rules. It can be done not only as a recreational or leisure time activity but also as a full time job. In every aspect, sport helps individuals socialize, become integrated with society and improve both their body and mind. In today's world, sport has become a competitive, cultural and interdependent issue, which plays a significant role in realizing peace, love and brotherhood among societies. Of all sport branches, football reaches the large masses and thus is an important issue in terms of being a community and motivating teams. As an inseparable part of football, "spectators", in sociological context, are defined as unorganized communities or social groups with short meeting continuity and no real integrity (Erkal 1998) and spectators are essential components of sport industry.

The purpose of this study is to determine the factors that affect Physical Education and Sport Higher School students' participation decision to the football matches. The population of the study included all the students in Physical Education and Sport Higher Schools in 65 universities and the participants of the study consisted of 1009 students from 6 universities (19 May University, Firat University, İstanbul Technical University, Karadeniz Technical University, Mersin University ve Gaziantep University). The research data was collected through «Spectator Attendance Decision Scale (Gencer and Ayca, 2008)» and «Personal Information Form». In the data analysis, Kolmogorov-Smirnov test (to test the normal distribution), Levene test (to test the variance homogeneity), independent groups t test, one-way variance analysis (One-Way ANOVA), and Tukey test were utilized.

According to the results of the study, there is no significant difference in the students' participation decision in terms of their gender and their departments. According to the football team the participants support, there is a significant difference in participation decision between participants who support Galatasaray and the participants who support no team.

School of Physical Education and Sports Students decision making process to attend the football games. "slightly" effected according to the "physical environment" "opponent team" and "socialization opportunity" factors and "quite" effective according and to the "favorite team" program suitability and "attraction of game" factors.

School of Physical Education and Sports Students decision making process to attend the football games did not change in terms of gender, departments, program suitability, and socialization opportunity.

School of Physical Education and Sports Students decision making process to attend the football games changed according to favorite team, physical

environment, and attraction of game factors. Physical environmental factors such as "Easy access to the stadium 'attention with the highest weighted average while taking" adequate parking at the stadium "had the lowest weighted average. Physical environment, and his favorite team is influenced by the team retained the charm of the competition. Physical environmental factors' stadium ease of transportation "and" adequate parking at the stadium " very important significance in the size of Istanbul province, has no importance for this Anatolia teams. In addition the competition is played in the stadium of this competition monitoring at the moment it depends on the quality of the stadium. Sports center layout and quality is an important factor that attracts audience. uncomfortable or improperly Seats influence the audience negatively as well as course of the match and a poor quality of the stadium. The stadium and the gym should be considered as the atmosphere is not only physically

Physical environment which is a factor of School of Physical Education and Sports Students decision making process is affected with interest in football. However, interest in football did not affect other factors of School of Physical Education and Sports Students decision making process.

Factors of School of Physical Education and Sports Students decision making process did not affected by physical environment, opponent team, program suitability, attraction of game, and socialization opportunity. To be with a friend has been defined to a sports / events to participate in or watch as one of the important reasons. Researchers in the effort to improve the social image of the fans that they had striven to increase their association with successful teams Further studies with bigger samples may provide more precise information about School of Physical Education and Sports Students decision making process.

Factors that affect people's decision making process need more investigations. Thus, different factors should be taken into consideration. Studies that investigate effects of mark of team, supporter of a team, belonging to team should be investigated. Reasons of why not people go to stadiums without families should be qualitatively and deeply investigated.

Physical conditions of stadiums can affect their decision making process. So, security, ergonomic features, capacity of parking areas, accessibility factors should be taken into consideration when designing new stadiums. Families, women, and children can be attracted by different organizations and activities.

School of Physical Education and Sports Students decision making process can be affected by socialization opportunity. This case can be an investigation problem for sport sociology.

Further deeply investigations can decrease frequency of violence among spectators.